

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
4313402 Recerca i Intervenció Psicosocial	OT	0	1

Professor/a de contacte

Nom: Beatriz San Román Sobrino

Correu electrònic: Beatriz.SanRoman@uab.cat

Equip docent

José Luis Lalueza Sazatornil

Vicent Borrás Català

Jenny Cubells Serra

Marisela Montenegro Montenegro Martinez

R. Lucas Platero Méndez

Utilització d'idiomes a l'assignatura

Llengua vehicular majoritària: espanyol (spa)

Prerequisits

No hi ha prerequisits específics.

Objectius

1. Conèixer els conceptes fonamentals que caracteritzen els àmbits d'estudi: "Estudis culturals i minories" i "Estudis de gènere en el camp psicosocial"
2. Analitzar els marcs jurídics actuals que regeixen aquests àmbits
3. Identificar les polítiques i programes d'intervenció més adequats en aquests àmbits
4. Conèixer les eines de diagnòstic, implantació i avaluació en projectes d'intervenció en aquests àmbits

Competències

- Defensar arguments i justificar una idea amb claredat i precisió, duna manera apropiada al context, valorant les aportacions d'altres persones
- Identificar, relacionar i aplicar conceptes, teories i perspectives en l'abordatge teoricopràctic de la realitat psicosocial
- Que els estudiants tinguin les habilitats d'aprenentatge que els permetin continuar estudiant, en gran manera, amb treball autònom a autodirigit
- Seleccionar, dissenyar, adaptar i aplicar instruments de descripció i diagnòstic de fenòmens i problemàtiques psicosocials que contribueixin al desenvolupament i a l'avaluació de plans i programes d'intervenció psicosocial.
- Tenir coneixements que aportin la base o l'oportunitat de ser originals en el desenvolupament o l'aplicació d'idees, sovint en un context de recerca

- Treballar en equip i generar sinergies en entorns de treball amb diverses persones que treballen de manera coordinada i col·laborativa

Resultats d'aprenentatge

1. Analitzar investigacions concretes dels àmbits estudiats: Estudis culturals i minories i relacions de gènere i intervenció social
2. Defensar arguments i justificar una idea amb claredat i precisió, duna manera apropiada al context, valorant les aportacions d'altres persones
3. Descriure diferents marcs teòrics i pràctics dels àmbits de la intervenció psicosocial: Estudis culturals i minories i relacions de gènere i intervenció social
4. Que els estudiants tinguin les habilitats d'aprenentatge que els permetin continuar estudiant, en gran manera, amb treball autònom a autodirigit
5. Tenir coneixements que aportin la base o l'oportunitat de ser originals en el desenvolupament o l'aplicació d'idees, sovint en un context de recerca
6. Treballar en equip i generar sinergies en entorns de treball amb diverses persones que treballen de manera coordinada i col·laborativa

Continguts

- 1- Estudis culturals i minories, conceptes bàsics: inclusió / exclusió, cohesió social, convivència i models d'integració.
- 2- Estudis culturals i minories: marcs jurídics que regeixen el camp de la convivència i la ciutadania.
- 3- Estudis culturals i minories: plans territorials i plans específics dirigits a minories socials i culturals.
- 4- Relacions de gènere i intervenció social: perspectiva de gènere en les intervencions psicosocials. Cultura i patriarcat. Violències de gènere.
- 5- Relacions de gènere i intervenció psicosocial: polítiques que regeixen el camp de la igualtat de gènere.
- 6- Relacions de gènere i intervenció psicosocial: plans de prevenció i atenció de les problemàtiques associades a les relacions de gènere.

Sessions:

- 2019-09-16: Presentació del Mòdul. Beatriz San Román.
 2019-09-18: Diferències culturals i construcció d'identitat. José Luis Lalueza.
 2019-10-02: Ciutadania i immigració. Pensar l'alteritat. Marisela Montenegro.
 2019-10-16: Interseccionalitat i anàlisi de la intervenció social. Marisela Montenegro.
 2019-10-30: Racialització, etnicitat, orígens. Beatriz San Román.
 2019-11-13: Famílies LGBTI. Vicent Borràs.
 2019-11-27: Polítiques i activismes LGTBI. Lucas Platero.
 2019-12-11: La perspectiva de gènere en la intervenció psicosocial. Jenny Cubells.

Metodologia

La metodologia consisteix en 5 tipus d'activitat:

- Classes magistrals: sessions de classes teòriques amb tot el grup on el/la docent desenvolupa les perspectives i els elements teòrics de les temàtiques de l'assignatura.
- Seminaris: sessions amb tot el grup on el/la docent conjuntament amb la participació dels/ de les estudiants, treballen casos d'anàlisi i intervenció psicosocial en els àmbits de l'assignatura (minories i relacions de gènere).
- Tutories: atenció personalitzada als/ a les estudiants a partir dels dubtes, ja sigui en relació a les classes o en relació a les lectures o treballs que realitzen al llarg del curs.
- Elaboració de treballs: supervisió del procés d'elaboració dels treballs per a cadascun dels àmbits.
- Activitats d'autoaprenentatge: lectura d'articles i informes d'interés, i estudi personal.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Classe magistral	20	0,8	3, 5
Seminari	17,5	0,7	2, 4, 6
Tipus: Supervisades			
Elaboració de treballs	27,5	1,1	1
Tutories	10	0,4	2, 6
Tipus: Autònomes			
Estudi Personal	35	1,4	4
Lectura d'articles/informes d'interés	40	1,6	1, 4

Avaluació

Mòdul superat: El mòdul es considerarà superat si l'estudiant obté una nota mitjana superior a 5 en el conjunt de les proves d'avaluació.

Avaluable: Es considerarà "Avaluable" l'estudiant que hagi presentat evidències d'aprenentatge amb un pes igual o superior al 40% del total del mòdul.

No avaluable: Es considerarà "No avaluable" el fet que el pes total de les evidències presentades en relació amb el conjunt del mòdul sigui inferior al 40%.

Reavaluació: No hi ha reavaluació

Pautes d'avaluació de la Facultat de Psicologia: http://www.uab.cat/doc/DOC_avaluaciotitulacions1819

Activitats d'avaluació

El mòdul s'avaluarà mitjançant 2 Evidències d'aprenentatge (realitzades entre 3-4 persones) i un informe d'aprenentatge del mòdul pel TFM:

- Ev1: Estudi i reflexió a partir dels conceptes treballats a les classes i lectures sobre les temàtiques de convivència i/o inclusió social de minories ètniques o immigració a partir d'un article (2500 - 3000 paraules). (40%)
- Ev2: Disseny de material audiovisual orientat a la prevenció i/o intervenció contra la violència de gènere. (40%)
- Ev3: Informe d'aprenentatge del mòdul pel TFM: Informe sobre l'aplicació del mòdul al procés del TFM, corregit pel tutor/a de l'estudiant seguint les directrius de qui coordina el mòdul. (20%)

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
EV1. Entrega treball 1	40%	0	0	1, 2, 3, 4, 5, 6

EV2. Entrega treball 2	40%	0	0	1, 2, 4, 5, 6
EV3. Informe d'aprenentatge del mòdul pel TFM	20%	0	0	4, 5

Bibliografia

1- Estudis culturals i minories:

Agrela, B. (2004). La acción social y las mujeres inmigrantes: ¿Hacia unos modelos de intervención? *Portuaria*, 4: 31-42.

Blanch, A. (2004). La inmigración como problema: un análisis de las prácticas discursivas de la población autóctona. *Papers*, 74: 175-201.

Berry, J.W. (2001). A Psychology of Immigration. *Journal of Social Issues*, 57(3): 615-631.

Bruner, J.S. (1991). *Actos de significado. Más allá de la revolución cognitiva*. Madrid: Alianza.

Bruner, J. (2008). Culture and Mind: Their Fruitful Incommensurability. *Ethos*, 36(1): 29-45.

Cole, M. (1999). *Psicología Cultural*. Madrid: Morata.

Crespo, I.; Rubio, R.; López C. & Padrós, M. (2012). Lenguaje social, identidad e inclusión escolar en el discurso de los maestros. *Cultura & Educación*, 24(2): 163-175.

De la Mata, M. L. & Cubero, M. (2003). Cultural Psychology: Approaches to the study of the relationship between mind and culture. *Infancia y Aprendizaje*, 26(2): 181-199

Greenfield, P.M. & Cocking, R.R. (Eds.) (1994): *Cross-cultural Roots of Minority Child Development*. Hillsdale: LEA.

Hedegaard, M. (2009). Children's development from a cultural-historical approach: children's activity in everyday local settings as foundation for their development. *Mind Culture and Activity*, 16(1): 149-168.

Institut Diversitas (2009). *MANUAL [ANTI]RUMORS. Material pedagògic per a combatre rumors i estereotips fonamentats en la diversitat cultural*. Barcelona: Institut Diversitas.

Laluzza, J. L. (2012). Modelos psicológicos para la explicación de la diversidad cultural. *Cultura & Educación*, 24(2): 149-162.

Laluzza, J. L. & Crespo, I. (2009). Voices in the "Gypsy Developmental Project". *Mind, Culture & Activity*, 16(3): 263-280.

Lurbe, K. & Santamaría, E. (2007). Entre (nos)otros... o la necesidad de re-pensar la construcción de las alteridades en contextos migratorios. *Papers*, 85: 57-69.

Mora, B. y Montenegro, M. (2009). Fronteras internas, cuerpos marcados y experiencia de fuera de lugar. Las migraciones internacionales bajo las actuales lógicas de explotación y exclusión del capitalismo global. *Athenea Digital*, 15:1-19.

Nilsson, M. & Nocon, H. (Eds.) (2005). *School of Tomorrow. Developing Expansive Learning Environments*. Berna: Peter Lang.

Ogbu, J.U. (1994). From Cultural Differences to Differences in Cultural frame of Reference. In P.M. Greenfield & R.R. Cocking (Eds.), *Cross-cultural Roots of Minority Child Development* (pp. 365-391). Hillsdale: LEA.

Rogoff, B. (2003). *The Cultural Nature of Human Development*. Oxford: Oxford University Press.

San Román, B. (2015). De la dificultad de pensar la construcción de la identidad sin anclajes: la adopción transnacional en España. *Scripta Nova, Revista electrónica de Geografía y Ciencias Sociales* (Número extraordinario: "Nuevos enfoques sobre nomadismo, desplazamiento y transitoriedad"), XIX(510-5). <http://www.ub.es/geocrit/sn/sn-510-5-pdf>

Valsiner, J. (2009). Cultural Psychology Today: Innovations and Oversights. *Culture & Psychology*, 15(1): 5-39.

Verkuyten & de Wolf (2002). Being, feeling and doing: Discourses and ethnic self-definitions among minority group members. *Culture & Psychology*, 8(4): 371-399.

Wenger, E. (2001). *Comunidades de práctica. Aprendizaje, significado e identidad*. Barcelona: Paidós.

Wertsch, J.V. (1991). *Voices of the mind: a sociocultural approach to mediated action*. London: Harvester Wheatsheaf.

Wertsch, J.V. (2002). *Voices of collective remembering*. Cambridge: Cambridge University Press.

2. Relacions de gènere i intervenció social:

Friedan, B. (1965). Cap. 1: El problema que no tiene nombre. A B. Friedan, *La mística de la feminidad* (pp. 29-46). Barcelona: Sagitario.

Friedan, B. (1965). Cap. XII: La deshumanización progresiva. Los confortables campos de concentración». A B. Friedan, *La mística de la feminidad* (pp. 315-344). Barcelona: Sagitario.

Millet, K. (1973 [1969]). Cap. 2.: Teoría de la política sexual. A K. Millet, *Política sexual* (pp. 31-77). México: Aguilar.

Rubin, G. (1986 [1975]). El tráfico de mujeres: Notas sobre la "economía política" del sexo. *Nueva Antropología*, VIII(30): 95-145.

Scott, Joan W. (1996 [1986]). El género: Una categoría útil para el análisis histórico. A Marta Lamas (Comp.), *El género: La construcción cultural de la diferencia sexual* (pp. 265-302) México: PUEG.

Stolcke, V. (2004). La mujer es puro cuento. La cultura del género. *Estudios Feministas, Florianópolis*, 12(2): 264.

Pujal i Llombart, M. & Mora, E. (2013) Trabajo, dolor y su diagnóstico psicosocial de género. Un ejemplo. *Universitas Psychologica*, 12(4), 1181-1193.

Mora, E.; Pujal i Llombart, M. & Albertín, P. (2017). Los contextos de vulnerabilidad de género del dolor crónico. *Revista Internacional de Sociología*, 75(2): .

Pujal, M. & Garcia Dauder, S. (2010). Hacia una psicología más igualitaria i transdisciplinar. *Quaderns de Psicologia*, 12(2).

Velasco, S. (2009). *Sexos, Género y Salud*. Madrid: Minerva Ediciones.

Bibliografía complementaria sobre teoría de género:

Butler, J. (2001). *El género en disputa. El feminismo y la subversión de la identidad*. Madrid: Cátedra. 1990.

Butler, J. (2001 [1997]). *Mecanismos psíquicos del poder: teorías sobre la sujeción*. Madrid: Cátedra.

Butler, J. (2001). La cuestión de la transformación social. A Elisabeth Beck-Gensheim, Judith Butler y Lidia Puigvert, *Mujeres y transformaciones sociales*. Barcelona: El Roure.

Foucault, M. (1976). *Histoire de la sexualité I: La volonté de savoir*. Paris: Gallimard.

Foucault, M. (1979). *Microfísica del poder*. Madrid: La Piqueta.

McRobbie, A. (2007). Top Girls. *Cultural Studies*, 21(4-5): 718-737.

Miqueo, C. et al. (Eds.) (2001). *Perspectivas de género en salud. Fundamentos científicos y socioprofesionales de diferencias sexuales no previstas*. Madrid: Minerva Ediciones.

Rose, N. (2001). The politics of life itself. *Theory, culture and society*, 18: 1-30.

Wittig, M.(2004 [1980]). El pensamiento heterosexual. A Monique Wittig, *El pensamiento heterosexual y otros ensayos* (pp. 45-57). Barcelona: Egalés.

Bibliografía complementària sobre violència de gènere:

Cubells, J. & Calsamiglia, P. (2013). La construcción de subjetividades por parte del sistema jurídico en el abordaje de la violencia de género. *Prisma Social: Revista de Ciencias Sociales*, 11: 205-259.

Cubells, J.; Calsamiglia, A. & Albertín, P. (2010). El ejercicio profesional en el abordaje de la violencia de género en el ámbito jurídico-penal: un análisis psicosocial. *Anales de Psicología*, 26(2): 369-377.

Cubells, J.; Calsamiglia, A. & Albertín, P. (2010). Sistema y subjetividad: la invisibilización de las diferencias entre las mujeres víctimas de violencia machista. *Quaderns de Psicologia*, 12(2): 195-207.

Cubells, J; Calsamiglia, A. & Albertín, P. (2010). Una aproximación psicosocial a la valoración sobre la Ley Orgánica 1/2004, de 28 de diciembre, de medidas de protección integral contra la violencia de género.

Larrauri, E. (2007). *Criminología crítica y violencia de género*. Editorial Trotta. Madrid.

Bodelón, E. (2012). *Violencia de género y las respuestas de los sistemas penales*. Barcelona: Ediciones Didot, Universidad de Barcelona.